

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Ștefan
ȘECLĂMAN

Praful
dulce și
amar

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV 2021

Cuprins

Cârciuma Zamfirei · 5
Fuga · 15
Caleașca · 25
Paracliserul · 37
Baia Valahă · 45
Marele vornic · 53
Nedreptatea · 61
Foaie de stejar · 69
S-au adunat · 77
Patima · 91
Cei bogați · 97
I-au călcat · 107
Zugravul · 117
Cucoana Savița · 127
La Cracii Doamnei · 139
Mănăstirea · 149
Bulucbașă · 157
Fulgi de nea · 167
L-au aflat · 177
Răzbunarea · 191
Primăvara · 201
Arșița · 213
Năravul · 223
Amintirea · 227
De același autor: · 230

EDITORI:

Manager Iuliana Răducanu
Referent Elena Dițu

CORECTURĂ:

Iuliana Gavrilă

DESIGN •

TEHNOREDACTARE:
Ramona Marinescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Șeclăman, Ștefan
Praful dulce și amar / Ștefan Șeclăman. - Brașov:
Creator, 2021
ISBN 978-606-029-449-8

821.135.1

© **EDITURA CREATOR**, 2021

PENTRU PREZENTA EDIȚIE

Str. Zaharia Stancu, Nr. 21A, Brașov, România

E-mail: editura@libris.ro

Tel.: 0720 539533

Str. Mureșenilor nr. 14, Brașov, România

Tel.: 0268 477 799

E-mail: office@libris.ro

Libris.ro

Respect pentru oameni și cărți

Editura **CREATOR** face parte din grupul de firme **Libris**

Cârciuma Zamfirei

*Mahala înfrunzită,
Am inima zdrobită,
Pitește-mă-n cârciuma ta,
Să-mi beau supărarea grea...*

În vara anului 1830, ploaia nu a vrut să mai treacă peste oraș, s-a abătut dinspre Bărăgan o nesuferită arșiță sugrumând mahalalele într-un greu zăduf. Iarba uscată, praful ridicat și fierbințeala soarelui spoiesc Bucureștiul într-o culoare galben-ruginie. Pe Ulița Caliței, din mahalaua Calicilor, soarele își face de cap înghesuind o mână de oameni sub umbra îngustă a cârciumii Zamfirei. Ușa larg deschisă lasă să pătrundă în odaia îmbâcsită de la fumul înecăcios al plitei, zumzetul orașului și soarele arzător. Mirosul de casă veche, izul peștelui sărat și atârnat de tavan, plutește prin camera mică și joasă. Geamurile murdare ale ferestrei, sparte la colțuri și astupate cu bucăți dintr-o cămașă, trec razele zilei prin sita prafului, împrăștiind înăuntru o lumină bolnavă. Oale ciobite pe margini, linguri de lemn, două cârpătoare crăpate se leagănă prinse-n cielele ruginite din aceeași grindă de care sunt spânzurați crapii stafidiți. Patul îngust, acoperit cu o pătură ruptă și slinoasă, sub care pielele umede mucegăiesc,

este lipit de zidul de la asfințit. Podeaua cârpită cu pietre, acolo unde lemnul a putrezit, umedă, este acoperită în mijloc cu un braț de coceni călcați și striviți sub tălpile oamenilor. Argila pereților pe alocuri crăpată, căzută, a fost astupată cu pământ și paie tocate mărunt. Zapciul mustăcios, nebărbierit, cu părul transpirat și îmbâcsit, azvârle minteanul peste masă așezându-se pe scaunul mic cu trei picioare. Deschide cămașa până la buricul acoperit de părul negru-răsucit, suflecă mânecile, aranjându-și mustața țepoasă cu limba umedă. Întinde gâtul, se saltă o țără și, nezărind pe nimeni, se pornește să urle:

— Zamfiro, mă mai ții mult nemâncat? Chiorăie mațele-n mine de foame!

Scuipă-n palmă încercând să-și curețe pata de grăsime de pe pantalonii albaștri. Din stradă se aude vocea gravă a femeii, oprită în pragul ușii, scufundând întreaga odaie într-o beznă afumată. Pune oala pe masă înaintea bărbatului, aduce un castron și o lingură de lemn cu mânerul rupt. Ridică fusta, iese afară, de unde se întoarce cu o pâine neagră cu un miros profund de oțet. Sprijinită în pervazul ferestrei începe să-și ștergă cu o cârpă roșie sudoarea care-i alunecă între sânii mari și rotunzi. Așteaptă ca zapciul să termine de băut vinul din cană, ia polonicul, îl șterge cu șorțul, vorbindu-i în timp ce-l învârte prin zeama din oala de pământ.

— Spune-mi ce dorești și aia o să-ți pun în castron!

Negre, gălăgioase, muștele bâzâie oprite pe marginea castronului. Bărbatul flutură palma, speriate zboară prin cameră așezându-se peste pâinea râncedă. Trage o țără de pantaloni, se uită cu ochii blegi la femeia corpolentă zicându-i posac:

— Pune și tu acolo, două-trei boabe de fasole și tot atâtea polonice pline cu bucăți de găină!

Cârciumăreasa râde cu poftă, umple castronul zapciului cu zeamă și o umbră de carne abia zărită în ciorba tulpure. Ia oala de pe masă și vorbește încet, mergând ușor către ușă.

— Domnule Paraschiv, mai scoate câțiva crăițari, așa poate găesc ceva carne prin ciorba care a mai rămas!

Afară în stradă, lipite de zidul crăpat, sub strașina ruptă pe alocuri, două mese aplecate într-o rână ajută cărbunarii să-și sprijine coatele în lemnul crăpat. Soarele arde, căruțele trec ridicând colbul înecăcios. Printre cei doi bărbați cu hainele și fețele înnegrite de la praful cărbunelui, o femeie înfoclită în basmaua vișinie soarbe ciorba din castronul alb ascultând vorbele cărbunariilor. Gustul acru, puțin ardeiat, amestecat cu savoarea prafului din mahalaua, este pe placul muierii. Se leagănă plopii în aerul fierbinte, umbrele sfâșiate se întind peste ulița plină de gropi și peste câinii mahalalei. Se aude glasul gros al zapciului, Zamfira nu-i răspunde. Dinspre drumul care coboară către dealul Mitropoliei și trece pe lângă piața chirigiilor, se înalță în aerul burdușit de atâta căldură praful săltat de roțile șaretei trasă de un cal bălan. Toată ziua mânat pe ulițele mahalalei, fără să atingă o picătură de apă, bietul animal își mestecă zăbala trimițând către inelele metalice spume vezi de salivă. Surugiul, bărbat mic și slab, cu o pălărie largă ce-și lasă umbra peste umerii scofâlciți ai omului, amenința calul cu un bici din piele atunci când încearcă să-l oprescă. Vocea lui pițigăiată răsună peste ulițele arse de soare.

— Ia neamule, curele, piaptăne, ace și ațe de toate culorile, marfă ca asta, nici la ovreiu din piața Bibescu nu se găsește!

Trage de hățuri, oprește șaretă la un stâncen mai în față de cele două căruțe pline cu bulgări negri de cărbuni. Închide capacul coșului în care-și ține marfa, îl acoperă cu o pătură, sare după capră și strigă la cârciumăreasă:

— Zamfiro, adu-mi o găleată cu apă!

Murgii cărbunarilor nechează, smucindu-se în hamurile ținuite. Bărbatul tânăr, ars de soare, cu brațele puternice, întoarce capul răstindu-se la armăsarii fierți în soarele verii.

— Ho, mă turbaților! Ce v-a apucat, aveți mâncărimi și nu s-a găsit nimeni să vă scarpine?

Răzlesc țipete tocmai din Țigănia Mitropoliei, glasurile răgușite ale chirigiilor, tropotul copitelor peste podurile din lemn aruncă deasupra mahalalei Calicilor un murmur gros și înfundat. Sub poalele dealului Mitropoliei, înălțate de prin bordeiele aruncate în mijlocul curților mari, fumuri negre azvârlite de adierea caldă se lipesc de colibele cârpice cu balebă și pământ galben. Vine cârciumăreasa cu o găleată spartă, apa scursă lasă o dără neagră prin praful uliței. Pune palma strașină la frunte încruntându-și ochii, necăjită de razele soarelui. Negustorul lasă găleata sub botul calului, lipește umărul de pieptul femeii și zâmbește ca un prost, șoptindu-i:

— Acum este la fel, ori ceri mai mult ?

Privește de sus la aschimodia de lângă ea, îl împinge către șaretă și îi vorbește ținându-și mâinile în șoldurile late.

— Ce ai omule, îți veni așa dintr-o dată? Pe căldura asta nu suport nici hainele de pe mine, darămite un leșinat ca tine!

Vântul s-a oprit, frunzele plopilor stau pleoștite, cârciumăreasa întoarce capul, râde hoșește aruncând o privire cărbunarilor. Întâlnește ochii negrii ai celui care a strigat la armăsari. Stau mahalagii pe la porți sub umbrele arborilor, miros greu de mizerii și gunoaie plutește prin aer. Gropile care cândva erau pline cu apă stătută, unde orăcăiau broaștele în nopțile senine, acum sunt stăpânite de găini jerpelite ce-și tăvălesc penele ridicând nori de praf. Ieșit în pragul ușii, cu minteanul aruncat peste umărul stâng, orbit de lumina zilei, zapciul rânjește arătându-și dinții îngălbeniți și rari. Întinde brațele, pipăie cu palma burtă umflată, scuipă-n țărâna drumului apropiindu-se încet de masa cărbunarilor. Soarele lovește în ferestrele mici aflate la trei palme deasupra pământului, arde și încinge casele sărăcicioase sugrumate unele lângă altele. Gardurile rupte, cu ulucile prinse-n coji de răchită sau bătute în cuie ruginite înconjoară curțile uscate și pline de lucruri nefolositoare. Zamfira pune coatele pe colțul mesei, apropie buzele cărnoase de urechile tânărului spunându-i:

— Cum se lasă întunericul treci pe la mine cu șapte bulgări de cărbune!

Se apleacă, ia castroanele goale după masă, proptindu-și sânii în umerii lui. Zapciul, moleșit de la soarele păcătos, întinde picioarele pe sub masă, împingându-se în călcâiele cizmelor și se lăsă o țără cu scaunul pe spate. Ochii săi blegi urmăresc razele cum străpung coroana dudului de lângă cârciumă. Lovește cu degetele în marginea mesei, uitându-

se lung după un câinele jigărit. Saltă capul mișcându-l greoi și vorbește de parcă ar mesteca o bucată de pâine:

— Băi cărbunarii, ajungeți mâine în Gorgani? Dacă da, treceți pe la Tudor Gușatul și lăsați o jumătate de căruță la poarta moșului. E fratele tatei, doar el a mai rămas din toți șase câți au fost.

Cu pielea tuciurie, încrețită pe față, vânat pe sub ochii înroșiți de la căldură, bătrânul dă jos pălăria, o pune pe masă înaintea sa, spunând:

— Noi ducem zapciule, dar cine ne face plata? Nu mai las un praf de cărbune pe datorie, de la Paște mă tot rog de Grigore să-mi dea banii, ăla de șade-n cotul Gârlei, băiatul lui Săcă Potcovarul.

Paraschiv aruncă un pumn de bani în fața celui care a vorbit, fluieră și apucă ulița plină cu praf gros. Dispare după colțul cârciumii, ducându-se către malul Dâmboviței. Ajuns deasupra Curții Noi, soarele își zbate peste oraș razele sângerii. De pe lângă biserici, piețe, târguri ori din marile răspântii ale Bucureștiului se întorc în mahala într-un șir lăbărțat și nesfârșit, milogii orașului. Orbii, schilozii se târăsc ca vai de ei prin mijlocul drumului, pe lângă garduri, către bordeiele mizerabile în care-și ascund trupurile hidoase. Femei duse de spate, șchioape, cu mâinile strâmbe își cară pruncii la piept înfășurați în cărpe sfâșiate. Alții, fără picioare, sunt sălțați în spinările unora lipsiți de mâini. Printre puhoiul de chipuri triste și înspăimântătoare, se zărește câte un bătrân albit. În fața moșului, un copil cu o icoană în brațe îl ține de mână, căci ochii îi sunt neputincioși. Această adunătură de cerșetori nu este de capul ei ori fără nici o lege; au căpeteniile lor, în frunte aflându-se starostele

calicilor. Nefireasca îndeletnicire este pusă sub directa cărmuire a mitropolitului Ungro-Vlahiei. Din dealul Mitropoliei au căzut peste căpățânile nenorociților câteva rânduieli scrise chiar de mâna prea sfinției sale. Astfel, cerșetorului nu i se îngăduie să întindă mâna a doua oară, după ce primește pomană trebuie să plece lăsând loc altui calic. Cei care își scormonesc rănilor sau se iau la harță în fața bisericilor sunt tăiați de pe lista cerșetorilor adevărați, ținută la zi de către staroste. Fiecare dintre aceste umbre mișcătoare lasă câte un ban în cutia milei de la Mitropolie. Printre ulițele și cocioabele mizerabile este un obicei al pământului, după moartea unuia dintre ei, bunurile celui care a părăsit mizeria acestor locuri, cocioaba, hainele de pe el și banii, dacă mai are, sunt împărțite neamurilor ori celor mai apropiați vecini. Vai de trupul celui care se încumetă să fure de la alt calic este bătut cu vergele până la sânge, în fața întregii mahalale, și este alungat pentru totdeauna. Muierea strânge colțurile basmalei sub bărbie, scutură firimiturile de pe fusta cenușie, privind-și omul care tocmai vorbise cu zapciul. Se lasă peste trupul muncit al femeii o moleșală, care o îndeamnă să pună capul pe masă dorind să ațipească o țară. Bătrânul cărbunar îndreaptă umerii slăbiți, ascultă murmurul cerșetorilor, clatină din cap spunându-i tânărului:

— Toma, trage carele coala lângă mese, ăștia sunt ca furnicile, pe unde trec iau câte ceva! Bea vinul mai repede și du-te-n cârciumă să faci plata femeii!

Sub tălpile desculțe Toma simte fierbințeala prafului, vorbește cu drag armăsarilor, le mângâie coamele negre forțându-i să dea înapoi până în dreptul cârciumii. Carele

trosnesc, roțile strivesc pământul uscat, oprindu-se într-un scârțâit înfundat. Ajuns printre mahalalele Bucureștiului la trei ani, de când a zărit pentru prima oară lumina zilei, împreună cu tatăl său, mamă-sa și cele patru surori, s-a trezit într-o lume crudă și plină de mizerii. În anul 1813 a fost încoronat domnitor al Țării Românești Ioan Gheorghe Caragea; atunci, blestem și durere a năvălit peste căpățânile bucureștenilor. Așezat cu familia în Mahalaua Antim, om destoinic Sandu Caliman, tatăl lui Toma, nici nu a apucă să-și vadă băiatul crescând. S-a prăvălit strecurându-se prin toate mahalalele, fără să țină cont că-i copil, muier sau bărbat, bogat ori sărac, groaznică ciumă, numită ciuma lui Caragea. Neagră și urâtă, fără milă, boala a început să lovească în fiecare casă lăsând fără viață familii întregi. Spaima și groaza au intrat în toate sufletele și inimile făcând să se ducă pe apa sâmbetei orice simțământ de iubire. Mamele își leapădă copiii și bărbații dau muierile pe mâinile cioclilor, acești oameni fără cuget și fără teamă de Dumnezeu. La vârsta de patru ani, Toma a rămas singur într-un oraș strivit de durere, unde copiii își îngropau părinții, frații pe frați și mamele își duceau odraslele către locul crucilor. Aruncat în stradă, cu familia îngropată într-una dintre gropile comune de la marginea Bucureștiului, s-a trezit al nimănui într-un oraș părăsit, bântuit de jale și durere. Domnitorul, boierii, negustorii, cârciumarii și o parte dintre sărăntoci au fugit îngroziți să nu pice în ghearele necruțătoarei ciume. De el nu s-a atins, însă a simțit amarul vieții trăite printre oamenii pentru care viața nu valora mai mult decât un pumn de mălai. Au trecut șaptesprezece ani de la ciumă, își rupea spinarea încărcând și descărcând cărbune pentru câțiva

zâmbesc, dar ochii răi împrăștie lumini reci și neîndurătoare. O prinde zdravăn de încheietura cotului trăgând-o către el. Zâmbetul îi dispare, degetele-i strâng cu putere brațul Saviței, femeia smucește dorind să scape. Mahalagiul o lovește cu dosul palmei peste gură trântind-o în mijlocul drumului. Înjură printre dinți zicând cu ochii ațintiți în arborii de pe malul Gârlei:

— Îți place să-ți bagi nasul peste tot și să duci vorba unde nu trebuie!

O apucă de gulerul hainei, saltă din zăpadă cucoana îngrozită, își apleacă capul și îi șoptește:

— De azi înainte, în fiecare zi ai să-ți aduci aminte de cel care ne-a plătit și pe care l-ai vândut agiei. Am primit poruncă să nu te batjocorim, doar să-ți creștăm obrazul de la o ureche la alta și vârful nasului să ți-l rețezăm!

Trei țigani vin lângă femeie, doi o țin și unul scoate cuțitul. Urlete îngrozitoare cutremură mahalaua, oamenii ies în uliță înfiorați de ce li se arată înaintea ochilor. Zăresc muierea îngenuncheată, plină de sânge, care zbiară încercând să-și acopere cu palmele chipul slușit. Drumul este pustiu, țiganul șterge lama de oțel și împreună cu ceilalți calici apucă ulița către dealul Filaret.